

RAPPORT

från

EN STUDIERESA till BERGENKLINIKKERNA

i Bergen, Norge

020901-020904

Vi var **30 förväntansfulla missbruksarbetare** från Svenska Narkomanvårdsförbundets **Sydost-region** som gav oss av tidigt söndag morgon med buss ca 115 mil till Bergen i Norge.

Deltagare var:

9 från Kalmar,
3 från Västervik,
1 från Mönsterås,
6 från Växjö,
6 från Karlskrona,
3 från Ronneby och
2 från Olofström.

Resan bekostades delvis av medel från Svenska Narkomanvårdsförbundet och delvis av deltagarnas respektive arbetsgivare.

Stämningen i bussen var på topp, trots den långa resvägen. Vi kom fram till Bergen kl 03.00 på natten och hade då rest från 07.00 på morgonen.

Den sista sträckan åkte vi i mörker, vilket vissa tyckte var synd, då vi missade utsikten, medan andra tyckte –Gud ske lov och pris- med *tanke på* utsikten.

Hårnålskurvorna hisnande högt upp i bergen är inte gjorda för bussar, knappt för bilar ens och att vi inte fick möte var rena turen. Passagerarna räckte knappt till för bussen.

Norrmännen riskerade friskt livet genom att köra om på ställen som var helt fria från sikt.

Långt därnere såg vi ljuslyktor från bilar och hus och man undrade hur i hela friden vi skulle lyckas ta oss dit.

Ca två mil från Bergen, kl 01.00, kom vi till den sista tunneln, som visade sig vara avstängd för reparation med informationen: Åbner kl 02.00, vent på signal. Vilket vi naturligtvis gjorde tillsammans med ytterligare bussar och långtradare bl.a. från Sverige.

Lyckligen framkomna till Bergen hittade vi inte till hotellet, men fick eskort dit av en vänlig sopbilschaufför, som upptäckt vår irrfärd i staden.

På måndagsmorgonen hämtades vi på hotellet av **Erik Ivorsen**, forskare på Bergenklinikkernas forskningsavdelning.

Vi tog en kortare promenad till **Bergenklinikkernas huvudkontor**, som visade sig ligga centralt 100 meter från hotellet. Där finns forskningsavdelningen samt polikliniken.

Bergenklinikkerna är en privat stiftelse bestående av:

- **Forskningsavdelningen,**
- **akuttklinikken,**
- **metadonklinikken,**
- **poliklinikken** och
- **Hjellestadsklinikken.**

Bergenklinikkerna betjänar inte bara staden Bergen (ca 200.000 innevånare), utan även länets ca 500.000 innevånare och de tar även, till viss del, uppdrag från andra delar av landet samt uppdrag från staten.

Stiftelsen är Norges största behandlingsorganisation för missbrukare och den firade 10-års jubileum förra året.

Grundelementet i Stiftelsen Bergenklinikkernas behandlingsupplägg är –”**det goda samtalet**”. Utgångspunkten är klientens egna upplevelser och hans/hennes idéer om vad som kan vara den goda lösningen på problemet.

Genom samtal kartläggs och behandlas problemen:

- man gör individuella behandlingsplaner,
- man motiverar klienten,
- man har behandlingssamtal,
- man följer kontinuerligt upp vad klienten själv tycker om behandlingen.

Bergenklinikkernas samtalsbaserade behandlingsform kräver hög kompetens hos personalen och man prioriterar kunskap i samtalsmetodik.

Forskningsavdelningen:

Har i statligt uppdrag att samla all dokumentation om vård av missbruk i landet, motsvarande vårt **DOK**. 70% av öppenvården och 80% av institutionsvården rapporterar till forskningsavdelningen, vilket gör att deras dokumentation av missbruksvården i landet är tämligen heltäckande.

Dessutom har de i uppdrag att hjälpa kommunerna i länet med deras **kompetensutveckling**. Detta för tankarna till vår FOU-verksamhet.

När vi startar projekt e.d. bör vi inte automatiskt vända oss till våra respektive FOU-enheter för att från början få hjälp med uppföljning och utvärdering?

Forskningsavdelningen **utvärderar** och följer även upp de egna verksamheterna. Man **kvalitetssäkrar allt**.

I samma hus som forskningsavdelningen ligger **Poliklinikken**:

Den består av **fyra tvärfackliga behandlingsteam**:

- ett ungdomsteam, som tar emot klienter 15-30 år och
- tre vuxenteam.

Alla team består av 5 personal med kvalificerad utbildning såsom psykologer, socionomer, psykiater.

Vad man anser vara av vikt är att alla i teamet har en **gemensam grundsyn**, men att man kan arbeta efter **olika metoder**, utifrån det som passar var och ens kunskaper och personlighet t.ex. metoder utifrån psykodynamisk teori, systemteori, kognitiv teori.

Alla teamen skall varje dag ägna en timme åt gemensamt samtal om det behandlingsarbete som pågår, för att utveckla och stärka behandlingsarbetet hos varje individ och i teamet. Detta arbetet påminner mycket om vårt eget öppenvårdsarbete, dock att man poängterar vikten av kvalificerad utbildning hos personalen, vilket vi ibland missar.

Akutkliniken:

Ligger i utkanten av Bergen i området Sandviken. Chefsöverläkaren där informerade oss om den verksamheten.

Den består av tre avdelningar:

- En avdelning för avgiftning av narkomaner (12 platser),
- en avdelning för avgiftning av alkoholmissbrukare (7 platser) och
- en gemensam stabiliserings/motivationsavdelning (14 platser).

På avgiftningsavdelningarna kan klienterna vara kvar 1-10 dagar, därefter kommer de till motivationsavdelningen, där de kan stanna i 3-6 veckor.

De flesta klienterna tar kontakt med akutkliniken själva, men alltfler kommer dit som ett led i en plan uppgjord tillsammans med klientens socialkontor.

De första 7 vårddagarna bekostas av stiftelsen och därefter får kommunens socialkontor stå för kostnaden.

Klienterna prioriteras enligt följande kriterier:

1. Omsorg om minderåriga barn
2. Fara för allvarliga abstinenskomplikationer
3. Klar behandlingsplan om vidare behandling
4. Kvinnor
5. Ingen tidigare behandlingserfarenhet
6. Överföring från somatiskt eller psykiatriskt sjukhus
7. Fara för att mista arbete, bostad, kontakt med familj e.d.

Metadonkliniken:

Ligger i samma byggnad som akutkliniken.

Under 2001 hade de 186 klienter i behandling och 115 stod på väntelista.

Målsättningen med behandlingen är:

- drogfrihet,
- yrkesmässig och social rehabilitering samt
- bättre hälsa och ökad livskvalitet.

Kriterierna för att få metadon är:

- minst 25 år gammal,
- långt missbruk av heroin,
- andra behandlingsinsatser skall ha prövats utan framgång.

1999 startades ett projekt med **subutexförskrivning**, för att reducera väntetiderna för metadonbehandlingen. Numera får alla som väntar på metadon subutex under väntetiden. Under 2001 fick 59 klienter subutex.

Därefter får klienterna välja om de vill fortsätta på subutex, övergå till metadon eller avbryta behandlingen.

Det är **strikt regler** runt både metadon- och subutexförskrivningen.

Klienterna skall ha:

- en ordnad bostad,
- en behandlingskontakt samt
- lämna regelbundna urinprov.

Det är enbart läkare på Metadonklinikken som får skriva ut metadon och subutex.

Efter dagens information erbjöd sig Erik Ivorsen att under kvällen guida oss i Bergens gamla stadsdelar, vilket flera av oss tacksamt accepterade och mycket uppskattade.

Därefter åts den enda gemensamma middagen på en pizzeria i staden. Det är dyrt i Norge, fruktansvärt dyrt. Spagetti Bolognese med ett glas rödvin kostade 180 nkr d.v.s. ca 210 skr

Tisdag morgon begav vi oss till **Hjällestadsklinikken**:

Den ligger ca 2 mil söder om Bergen. Efter mycket letande kom vi dit ca 1 timme för sent. De väntade dock tålmodigt på oss. Chefen för klinikken var inne på Bergenklinikernas huvudkontor, där Norges socialminister var på besök, men andra tog emot oss med bravur.

Hjällestadsklinikken är ett behandlingshem med 32 platser, som tar emot klienter i alla åldrar, av båda könen och alla typer av missbruk.

Man resonerar utifrån att det är drogens **funktion** som är det viktiga, inte vilken typ av drog man använder. Man tycker det är bra att blanda olika åldrar, då de äldre ofta tar hand om de yngre.

Kvinnorna och männen har skilda behandlingar och får under dagtid inte umgås med varandra. Kvinnorna har en egen avdelning, dit männen inte har tillträde. Kvinnorna får dock, efter 15.00, besöka männens avdelning.

Större delen av dagarna är schemalagda med obligatoriska aktiviteter av olika slag t.ex. grupsamtal och enskilda samtal. Man lägger stor vikt vid fysiska aktiviteter och har speciell personal anställd för detta.

Alla klienter kartläggs noggrant vid ankomsten till klinikken, även att det finns en utredning ifrån kommunens socialkontor.

Därefter görs en individuell behandlingsplan med en individuell målsättning.

Man varvar korttidsbehandling på klinikken med vistelse i hemorten, för att testa den nyfunna drogfria erfarenheten och vad man lärt sig i behandlingen ute i "verkligheten".

Därefter återvänder klienten till fortsatt behandling på klinikken o.s.v. Detta kallar man för: **gullkort prinsippet**.

Fyra gånger per år tillfrågas klienterna om **deras** synpunkter på behandlingen på Hjällestadsklinikken. Detta som ett led i klinikkens kvalitetsutvecklingsprogram.

Efter en norsk lunch startade vår **hemresa** kl 13.00.

Vi skulle åka **från Bergen till Kongsberg** ca 40 mil och ca 7 mil innan Oslo och hade räknat med 8 timmars resväg. Vi hade därför beställt middag på hotellet, där vi skulle övernatta. Tji vad vi bedrog oss.

Efter att ha åkt 20 mil var vi framme vid Odda kl 18.00 och vi insåg då att vi inte skulle klara ytterligare 20 mil på två timmar.

Vägen mellan Bergen och Odda var underskön, inklusive en fantastisk färjetur över Hadangerfjorden och med det ena vattenfallet efter det andra utefter vägen, men vilken väg!! I Sverige skulle vi kalla vägen enkelriktad.

Att två bilar skulle kunna mötas var nästan otänkbart, att två bussar eller långtradare skulle mötas osannolikt, men ändå hände det.

Sex mil av denna typ av sträcka!! Efter varje kilometer stod det –avsmalnande väg- vadå avsmalnande, kunde den bli mer smal?

Hjärtat i halsgropen!!: vid ett möte med två långtradare med släp och en buss, där vi stod stilla precis utmed stupet utan något vägräcke och de andra som ”pressade sig” fram på innersidan utmed bergkanten så ”att det skrek”.

Ja, vi klarade även detta, tack vare två duktiga chaufförer från Silverstrands på Öland, som dock inte upplevt något liknande tidigare.

Från Odda till Kongsberg hade vi en naturskön upplevelse. Stor del av färden gick över trädgränsen och efter varje tunnel hördes –whao, ooh vad vackert!!

Man glömde bort hjärtat i halsgropen för alla vackra upplevelser. Norge har en underskön natur, inte tu tal om saken. Bara inte vissa tunnlar var så förbaskade långa, en del 7.5 km. De verkade aldrig ta slut.

Vi kom fram till Kongsberg kl 24.00, där vi övernattade. Därifrån åkte vi på onsdagsmorgonen och kom hem till respektive kommun vid 21.00-tiden på onsdagskvällen.

Sammanfattning av studieresan:

Det här var en kortfattad beskrivning av Stiftelsen Bergenklinikkernas olika verksamheter och vår resa dit. Den som vill veta mera kan höra av sig till någon av oss i Sydost-regionstyrelsen eller de andra medresenärerna. Vi fick ett omfattande material med oss hem.

Vi blev mycket väl bemötta och informerade av personalen på Bergenklinikkerna. De hade organiserat studiebesöket noggrant.

Stiftelsen Bergenklinikkerna är välorganiserad och samanhållen och med ett väl utvecklat kvalitetstänkande, som är värt att ta efter.

PS: Vi hade även tur med vädret. Bergen hade haft 6 veckors sol och värme, vilket även vi fick del av, förutom under måndagen, då det var typiskt Bergen-väder d.v.s. lätta regnskurar.

Styrelsen för Sydostregionen
genom Eva Thunebro
0480/450885